

בזה בס"ד בקונטרס נושאת חן (אות כ והלאה). ע"ש
בפיטטיא ושעשועין דאורייתא. ומצאתי בס"ד שנרמז
בו שמי ושם מר אבי שליט"א, כי "שו"ת יעלת חן"
עולה בגימטריא (עם אותיות יעל"ח) "יקותיאל אברהם
ב"ר מרדכי" (תחתע"ד). וסימנא מילתא היא. והגאון
מהר"א פאלאג'י בס' וימהר אברהם (מע' ס אות ק)
כתב, שנהגו להניח שם הספר מלשון הכתוב. והוא ניהו
נאה דורש נאה מקיים, דעביד הכי בעשרים ואחד
ספרים שיצאו מתחת ידי קדשו כידוע. ואנן בדין
בתרתי זכינן בעזהי"ת בספרא הדין, כי הוא מלשון
הכתוב במשלי, ונוסף גם הוא שהוא על שם התורה
הקדושה, כי היא חיינו ואורך ימינו.

1224587

בענין גניבת דעת ואמירת דבר בשם אומרו

וזאת למודעי, כי המצא תמצא כמה דוכתי בחיבור זה
בקיאות בספרי דבי רב ומהם ישנים וקדומים
שאינם מצויים, וישנם המפליגים עי"ז בשבח המגיע
לכתבי"ם יותר מכפי האמת, ונוסף גם הוא קול ענות
חלישות הדעת אנכי שומע, וחובתי להודיע כי אין זו
חכמה אלא מלאכה בעלמא, ובפרט שספר שולח
לחבירו וספרי מפתחות רבו כמו רבו ואכשור דרא
בשכוללים מרובים ומלאכת מחשבת, והרבה דברים
מונחים לפני הלומדים כשולחן ערוך, ומה שנותר לנו
הוא לישב ולהנות מזיו שכינתו. ואם כי מצינו להמג"א
שכמעט כל ציוניו לספרים שאינם שכיחים לקוחים מס'
כנסת הגדולה, ולא הביא כל פעם כי מאיש לוקחה
זאת, וכמ"ש הגאון ממונקאטש בס' נמוקי אורח חיים
(סי' רכד), יתכן שסמך על המעיין אשר עין ל"ו ראתה
כי הכנה"ג משמש לו לעזר. וכאשר תחזינה עינינו גם
להגאון החסיד בעל משנה ברורה, שבדוכתין סגיאין
מביא דברים בשם שו"ת אחרונים שמקורם בשערי
תשובה, ואינו מציין זאת בהדיא, ומסתמא נימוקו כי
דבר זה גלוי וידוע לכל בר בי רב, ובפרט שדברי
השע"ת נרפסו יחד עם המשנ"ב עליונים למעלה, ונוסף
גם הוא שבהקדמת המשנ"ב כתב להדיא רשימה גדולה
של ספרים אשר מהם ליקט לביאורו. וע"ע בהקדמת
ס' תורה תמימה, ובוה בין תבין את דרכו בכתיבת
חיבוריו.

מה גם שמצד הלכות האומר דבר בשם אומרו אין חיוב
לומר מראה מקום בשם המצינו כי לאו חידוש
הוא, ואין על זה גדר "דבר" קטן וכ"ש דבר גדול,
וכמ"ש בשו"ת מחנה יהודה (סי' ה), ובשו"ת שמן
ששון (ורשא תרס"ה, סי' ה). [והכי מוכח בנוזר (נו
ע"ב) כמ"ש בתשו' ברכות שמים (חא"ח סי' נט). וע"ע
בשו"ת באר משה ח"ד (סי' יט). ובחידושי הגאון ר'
שלמה היימן ח"ב (בהערות שבסו"ס אות ג). ובשו"ת
משנה שכיר (חידו' סי' קפג). ובמש"כ בהרחבה מרא
דהאי שמעתא מהרש"א פיש שליט"א בס' הנחמד דבר
בשם אומרו (פ"ה ה"א). ע"ש]. אבל מצד גניבת דעת
שפיר יש להזהר בזה, וכמ"ש בירושלמי שביעית (פ"י
ה"ג) ומכות (פ"ב ה"ו), דמי שמכבדים אותו שהם
סבורים שיודע שתי מסכתות, והוא לא יודע רק אחת,
חייב לומר איני יודע רק אחת. וכ"ש שאסור לו לכוזב
ולהתפאר במעלות שאין בו, כמ"ש רבינו יונה בשערי

ובן העיר בזה בס' דבר בשם אומרו (שם, עמוד צד)
בשם רב אחאי המופלג ר' יצחק שליט"א, דגם אי
נימא שאין חשש אמירת דבר בשם אומרו במראה
מקום, מ"מ אם הוא מציאה בספר שהשומע לאו בר
הכי להגיע לזה מעצמו, שוב הדרין ללתא דגניבת
דעת. ודברי טעם הם. וע"ש מעשה רב שהביא בזה.
וע"ע בברכות שמים שם. ובשו"ת ברכת יהודה ח"ג
(ענינים שונים סי' ז). ע"ש. [וכ"כ הגאון חסיד קדוש
מהר"י עדס שליט"א בשולי הסכמתו לס' זכר עשה
בשם הגר"י קנייבסקי זצ"ל, שהחמיר עפ"י הירושלמי
הנ"ל בענין גניבת דעת, במראה מקום לס' ברכ"י שציין
הגרע"א, ואמרו בשיעור לרבים בלא להזכיר שצינו
רע"א, ושוב הודיע ברבים מי בעל דברים. ע"ש. ובס'
מאיר עיני ישראל מסופר כי לפני כמאה שנה היה נפוץ
עיתון הנקרא "ווארט", והגאונים ר"מ הכהן מראדין
בעל משנ"ב ורח"ע גרודזינסקי בעל אחיעזר, היו
מפרסמים שם מאמרים תורניים כל אחד בשבוע שלו,
ופעם כתב שם החפץ חיים מודעה רבה, כי הוא מבקש
את מחילת כל אנשי ישראל הקונים את ספריו מחמת
שחושבים אותו לגאון, והוא מודיע כי עדיין לא הגיע
אפילו למידת ת"ח. ע"כ. והדברים מבהילים מה נעני
אנן אבתריה].

חנני להזכיר בזה בברכה עצומה עד בלי די את אדוני
אבי, איזי וחביבי, אילת אהבים, ממצידיקי הרבים
ככוכבים, אשר בדברו מעריב ערכים, חד מבני ציון
היקרים מקורבן של גדולי ישראל וזקניהם, ר' מרדכי
שיחיה, אשר עודדני והמריצני משחר טל ילדותי בימין
מקרב'ת, ללמוד וללמד בלכת ובשב'ת, ולפתוח פי בד"ת
בשער בת רבים, ולכתוב חידושי על מחברת למען יעמדו
ימים רבים, דבר גדול ודבר קטן, ולהרבות בקנין ספרי
הפוסקים ראשונים ואחרונים, ובגדילת הבנים מרבה שיר
ורננים, ובטוב לבו תורם בעין יפה הוא תורם בשמחה
ובמרץ לכל דבר שבקדושה, יתר על המדה תשלומי כפל
ארבעה וחמשה, וידיו רב לו גם בספר הזה, ועוד ידו
נטויה, כה יוסיף אומץ והיו ימיו מאה ועשרים שנה,
במנוחה שאננה, ועוד צדיק כתמר יפרח כשושנה, ויהי
כזית הודו, ותרכה תפארתו וכבודו, ויחד עמו עזר כנגדו,
אמי היקרה מרת מרים תליט"א, מנשים באהל תבורך
שמכבדת את התורה הרבה, לשם שמים ובהחב"א,
ודאגה תמיד ועד היום בכלל שלא נתעסק בשום ענין
ממילי דבייתא, אך בעסק התורה ויראת ה' כל הימים,
והכל בהצנע לכת, ומשמיא תהא מבורכת. ובא סימן
נחמד לשמם כי נעים על אודות חיבור זה, כי מצ"א חן
ר"ת מ'רדכי מ'רים א'והב צ'יון, והוא רמז הרומ"ז באשר
קיימו יגעת ומצאת, וימצאו ח"ן בעיני ה' על כל פעלם
הטוב, וגם שמו בכליהם מציאת פועל לעצמו, ספרא
הדין שו"ת יעלת חן, שזה עיקר שמחתם בעלמא הדין,
ואנא דאמרי הרי זה בכי יותן דניחא לי הקטן לכבדם
ולשמחם, ויהי רצון שנמצא חן ושכל טוב בעיני ה'